

استادبانک

نمونه سوالات همراه با جواب و

گام به گام کتاب‌های درسی

به طور کامل رایگان در

اپلیکیشن استادبانک

به جمع ده‌ها هزار کاربر اپلیکیشن رایگان استادبانک پیوندید.

[لینک دریافت اپلیکیشن نمونه سوالات استادبانک \(کلیک کنید\)](#)

* برای مشاهده نمونه سوالات دانلود شده به صفحه بعد مراجعه کنید.

۱- مهم‌ترین دستاوردهای خلافت فاطمیان در عرصه علم و آموزش چه بود؟ توضیح دهید.

« پاسخ »

دانشگاه الازهر مصر در زمان فاطمیان افتتاح شد. مرکز علمی بزرگی به نام دارالعلم در قاهره در آن زمان بنا شد، در دارالعلم کتاب‌های بسیار زیادی در اختیار عالمان آنجا قرار گرفت و کتابخانه معتبر و کاملی در آن شکل گرفت.

۲- نقش خاندان ایرانی «سهل» را در تحولات سیاسی و فرهنگی دوران مأمون شرح دهید.

« پاسخ »

خانواده سهل از ملاکان بزرگ خراسان بودند و نقش تعیین‌کننده‌ای در زمان مأمون داشتند. هارون دو پسرش امین و مأمون را به عنوان ولی‌عهد برگزید، اما امین بعد از خلافت برادرش را کنار زد و مأمون هم به کمک خانواده سهل برادرش را کشت و به حکومت رسید. پس از آن فضل بن سهل وزیر مأمون شد و حسن بن سهل حاکم عراق شد. مأمون تحت تأثیر وزیر خود پایتخت را از بغداد به مرو منتقل کرد.

۳- تحلیل و قضاوت خود را از اقدام خلفای عباسی در کشتن ابومسلم بیان کنید.

« پاسخ »

قدرت زیاد ابومسلم در خراسان باعث نگرانی عباسیان شده بود. چون فرمانروایان شرق را بدون هماهنگی با آنها تعیین می‌کرد و همین کار باعث عصبانیت منصور شد و در نهایت منجر به مرگ او گردید.

۴- اقدام‌های مهم منصور را برای تحکیم و تثبیت خلافت عباسیان، فهرست کنید.

« پاسخ »

الف) خلع عموهایش از منصب‌های دولتی، چون ادعای خلافت داشتند. ب) معلم عموهایش ابن مقفع که انسانی متفکر بود، به قتل رساند. ج) ابومسلم را کشت. د) قیام‌هایی که به دلیل مرگ ابومسلم ایجاد شد را سرکوب کرد. ه) انتخاب بغداد به عنوان پایتخت.

۵- خلافت عباسیان، را به لحاظ شیوه کسب، انتقال و حفظ قدرت، با خلافت امویان مقایسه کنید.

« پاسخ »

عباسیان از نظر شیوه کسب: معاویه خود را خون‌خواه عثمان خواند و امام حسن (ع) به دلیل بی‌اعتمادی به مردم کوفه حکومت را به او داد. از نظر انتقال به صورت موروثی بود. از نظر حفظ قدرت، نیرنگ و زیرکی و شهادت رساندن ائمه اطهار و سرکوب مخالفان
بنی عباس از نظر کسب قدرت با ادعای آل رضا و با حمایت ایرانیان به حکومت رسیدند. از نظر انتقال همانند امویان به صورت موروثی. از نظر قدرت نیز به شهادت رساندن ائمه اطهار و علویان و استفاده از قدرت نظامی ترکان

۶- کدام خلیفه‌ی عباسی در طی بیست سال حکومتش با شکست رقیبان و مخالفان، پایه‌های دولت عباسیان را استحکام بخشید؟

- (۱) منصور (۲) مأمون (۳) معتصم (۴) هارون الرشید

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. منصور (دومین خلیفه‌ی عباسی) نقش زیادی در تحکیم و تثبیت حکومت عباسیان داشت. اقدامات وی در تثبیت خلافت عباسیان عبارت‌اند از: خلع عموهایش از همه‌ی مناصب مهمی که داشتند، قبل ابن مقفع، قتل ابومسلم خراسانی، سرکوب قیام دوتن از علویان و بنای شهر بغداد به عنوان پایتخت عباسیان.

۷- قتل ناجوانمردانه‌ی ابومسلم خراسانی به دستور کدام خلیفه‌ی عباسی انجام گرفت؟

- (۱) هادی (۲) معتصم (۳) مأمون (۴) منصور

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. پس از سقّاح، برادرش منصور به خلافت رسید. منصور (دومین خلیفه‌ی عباسی) ابومسلم خراسانی را با وجود خدمات بزرگی که به عباسیان کرده بود، ناجوانمردانه کشت.

۸- در کدام شهر پس از روی کار آمدن خاندان بنی‌عباس، مرکز خلافت به بغداد انتقال یافت؟

- (۱) موصل (۲) شام (۳) دمشق (۴) مرو

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مرکز خلافت خاندان عباسی در دوره‌ی آنان از دمشق به بغداد انتقال یافت.

۹- از دوره‌ی کدام امام بزرگوار، حرکتی در جامعه‌ی اسلامی به‌عنوان جریان وکالت آغاز گردید؟

- (۱) امام صادق (ع) (۲) امام هادی (ع) (۳) امام کاظم (ع) (۴) امام رضا (ع)

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. از زمان امام صادق (ع) حرکتی در جامعه‌ی اسلامی با عنوان وکالت آغاز و در دوران امامان بعدی به اوج خود رسید.

۱۰- کدام شهر را خلفای فاطمی، برای رقابت با خلافت عباسی بغداد، به عنوان پایتخت خود بنا کردند؟

- (۱) مصر (۲) شام (۳) مراکش (۴) تونس

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. با ضعف و انحطاط خلافت عباسی، خلفای فاطمی پس از مدتی، مصر را به تصرف درآوردند و شهر قاهره را به عنوان پایتخت خود بنا کردند، تا با بغداد رقابت کنند.

۱۱- کدام مورد در دوره خلفای عباسی به گسترش علم کلام در میان پیروان اسلام را موجب گردید؟

- (۱) حمایت خلفا و وزیران از عالمان دینی
- (۲) حضور پیروان ادیان دیگر در کنار مسلمانان
- (۳) بروز اختلاف دینی و شکل‌گیری فرقه‌ها و مذاهب مختلف اسلامی
- (۴) گسترش مراکز علمی و آموزشی در شهر بغداد

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. حضور پیروان، ادیان دیگر از جمله، یهودیان، مسیحیان، زرتشتیان و ... در کنار مسلمانان موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دهند.

۱۲- کدام یک از گزینه‌های زیر از اقدامات منصور عباسی نمی‌باشد؟

- (۱) عموهایش را که مدعی جانشینی بودند از همه مناصب مهمی که داشتند، خلع کرد.
- (۲) مدعی شد که جانشینی پیامبر حق، خاندان او بوده ولی امویان آن را به زور غصب کرده‌اند.
- (۳) روزبه ایرانی را که متفکری شجاع و مترجم کتاب‌هایی از زبان پهلوی به عربی بود، به قتل رساند.
- (۴) قیام دو تن از علویان را بی‌رحمانه سرکوب کرد.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عباسیان خود را مصداق اهل بیت و شایسته جانشینی رسول خدا می‌دانستند. از این رو سفاح در ابتدای خلافتش مدعی شد که جانشینی پیامبر، حق خاندان او بوده، ولی امویان آن را به زور غصب کرده‌اند و اکنون حق به حقدار رسیده است.

۱۳- مأمون از خلفای عباسی، برای جلوگیری از اعتراض و خشم خاندان عباسی در انتصاب امام رضا (ع) به ولایتعهدی و خروج از این تنگنا، به کدام اقدام دست زد؟

- (۱) فرمان قتل وزیر ایرانی خود، فضل‌بن سهل را صادر نمود.
- (۲) از ارتباط امام رضا (ع) با مردم، بخصوص شیعیان جلوگیری کرد.
- (۳) امام رضا (ع) را در سناباد توس، مسموم و شهید کرد.
- (۴) مقرر خلافت خود را از مرو به بغداد منتقل کرد.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مأمون در مسیر بغداد در توس امام رضا (ع) را مسموم کرد و به شهادت رساند.

۱۴- کدام یک از مشهورترین مترجمان دوران نهضت ترجمه در دوران خلافت عباسیان نمی‌باشد؟

- (۱) اسحاق بن حنین
- (۲) خاندان بختیشوع
- (۳) خاندان برمکی
- (۴) حنین بن اسحاق

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. خاندان برمکی از مترجمان دوران نهضت ترجمه نبودند.

۱۵- کدام خلیفه عباسی، تحت تأثیر وزیر قدرتمند خود، مرکز خلافت را از بغداد به مرو انتقال داد؟
(۱) هارون الرشید (۲) مأمون (۳) هادی (۴) منصور

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.
مأمون خلیفه عباسی تحت تأثیر وزیر قدرتمند خود، مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد.

۱۶- مأمون عباسی در آغاز خلافت خود، به تشویق فضل بن سهل، وزیر ایرانی خود، کدام اقدام زیر را به انجام رساند؟

- (۱) جامه‌ی سیاه به تن کرد و پایتخت خود را از مرو به بغداد منتقل کرد.
- (۲) امام رضا (ع) را از مدینه به مرو منتقل و مجبور به پذیرش مقام ولایت‌عهدی خود کرد.
- (۳) برادرش امین را از ولیعهدی کنار زد.
- (۴) امام رضا (ع) را در شهر توس به شهادت رساند.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مأمون به منظور کسب حمایت شیعیان، مهار قیام‌های علویان و جلب اعتماد خراسانیان، امام رضا (ع) را از مدینه به مرو منتقل و مجبور به پذیرش مقام ولایت‌عهدی خود کرد. گفته می‌شود که مأمون به تشویق فضل بن سهل، اقدام به این کار کرده است.
نکته: مأمون تحت تأثیر وزیر قدرتمند خود (فضل بن سهل)، مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد و لباس و پرچم سیاه را که نشان عباسیان بود به رنگ سبز درآورد (رد گزینه‌ی ۱).

۱۷- کدام گزینه با توضیح روبه‌روی آن ناهماهنگ است؟

- (۱) صلاح الدین ایوبی: حکومت فاطمیان توسط وی منقرض شد.
- (۲) عبیدالله مهدی: حکومتی را در شمال آفریقا بنیان نهاد.
- (۳) اسماعیل: در تونس و مارکش حکومتی را تشکیل داد.
- (۴) مستنصر: خلافت فاطمیان در زمان وی به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافت.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. توضیح گزینه «۳» مربوط به عبیدالله مهدی است.

۱۸- کدام فرد با شکست سپاه اموی به وسیله ابومسلم و سپاهیان از خاندان عباسی به خلافت رسید؟
(۱) منصور (۲) مهدی (۳) هادی (۴) سفاح

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ابوالعباس سفاح از خاندان عباسیان با بیعت مردم به خلافت رسید.

- ۱۹- کدام یک از عبارتهای زیر، از ویژگیهای «بیتالحکمه‌ی بغداد» در دوران خلافت عباسی نبوده است؟
- الف) بیتالحکمه در اصل برای ترجمه‌ی آثار علمی و فرهنگی تمدنهای ایران، یونان، مصر و هند به زبان عربی، تأسیس شد.
- ب) پیدایش و رونق این مرکز در دوره‌ی دوم خلافت عباسی، تحول فکری و علمی عظیمی در میان مسلمانان ایجاد کرد.
- ج) برادران خوارزمی و اسحاق بن حنین، از مشهورترین مترجمان در بیتالحکمه بودند.
- د) هدف اساسی عباسیان از ایجاد مراکز علمی و آموزشی بزرگ، تربیت عالمان و داعیان وفادار به حکومت عباسی بود.

۱) الف - ب - ج ۲) ب - د ۳) ب - ج - د ۴) الف - ج

« پاسخ »

- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی عبارات نادرست:
- ب) تحت تأثیر تعالیم اسلام و مجموعه‌ای از امکانات و حمایت‌های مادی و معنی که در دوره‌ی نخست خلافت عباسی فراهم آمد، تحول فکری و علمی عظیمی در میان مسلمانان ایجاد شد.
- د) این مورد مربوط به اهداف حکومت فاطمیان می‌باشد و به خلافت عباسی ارتباطی ندارد.

- ۲۰- به کدام دلیل، «منصور» خلیفه‌ی عباسی، ابومسلم خراسانی را با وجود خدمات بزرگی که به عباسیان کرده بود، ناجوانمردانه کشت؟

۱) ارتباطات پنهانی ابومسلم خراسانی با امامان شیعه ۲) نگرانی از نفوذ و قدرت فراوان ابومسلم

۳) قتل خلیفه‌ی پیشین و هم‌کاری با مخالفان منصور ۴) دفاع از شورش المقنع و سر باز زدن از سرکوب آن

« پاسخ »

- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. منصور، ابومسلم خراسانی را با وجود خدمات بزرگی که به عباسیان کرده بود، ناجوانمردانه کشت؛ زیرا نگران نفوذ و قدرت فراوان فرمانده‌ی سیاه‌جامگان بود.

- ۲۱- کدام گزینه، از تحولات دوره‌ی ضعف و تجزیه‌ی خلافت عباسیان بود؟
- (۱) احترام و جایگاه دینی خلفا در میان توده‌های مردم از میان رفت.
 - (۲) دامنه‌ی قدرت سیاسی و اداری خلفا به عراق و سرانجام شهر بغداد محدود شد.
 - (۳) امیران و سلاطین بخری از سلسله‌ها مانند غزنویان و خوارزمشاهیان، بر پایتخت عباسیان تسلط یافتند.
 - (۴) جمعی از فرماندهان ایرانی سپاه عباسیان، با عنوان «امیرالامراء» قدرت را به دست گرفتند و بر امور خلافت تسلط یافتند.

« پاسخ »

- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در دوره‌ی ضعف و انحطاط عباسیان، قیام‌های ضد عباسیان و جنبش‌های استقلال‌طلبی، بخش‌های وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران، شمال آفریقا و مصر را فرا گرفت. رهبران برخی از این قیام‌ها و جنبش‌ها موفق شدند قدرت را در مناطقی به دست گرفته و سلسله‌های حکومتی مستقلی را تأسیس کنند. این وضعیت تا آنجا پیش رفت که دامنه‌ی قدرت سیاسی و اداری خلفا به عراق و سرانجام شهر بغداد محدود شد. با این حال، احترام و جایگاه دینی خلفا همچنان محفوظ ماند. بررسی سایر گزینه‌ها:
- (۱) احترام و جایگاه دینی خلفا همچنان محفوظ ماند.
 - (۳) امیران و سلاطین برخی از سلسله‌ها مانند آل بویه و سلجوقیان بر پایتخت عباسیان تسلط یافتند.
 - (۴) جانشینان مأمون، سپاهی از ترکان که در سرحدات ماوراءالنهر به اسارت مسلمانان درآمده بودند و در سوارکاری و تیراندازی مهارت داشتند، تشکیل دادند. پس از آنکه فرماندهان این سپاه با عنوان «امیرالامراء» قدرت را به دست گرفتند و بر امور خلافت تسلط یافتند، دورانی از هرج و مرج آغاز شد.

- ۲۲- موارد زیر به ترتیب به اقدامات کدام یک از خلفای عباسی اشاره دارد؟

- الف) مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد.
- ب) عموهایش را که مدعی جانشینی بودند، از همه‌ی مناصب مهمی که داشتند، خلع کرد.
- ج) اداره‌ی امور خلافت را به برمکیان سپرد.
- د) منصور - سفاح - هارون (۲) مأمون - منصور - هارون (۳) منصور - سفاح - مأمون (۴) مأمون - منصور - مأمون

« پاسخ »

- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی عبارت‌ها:
- الف) مأمون مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد.
 - ب) پس از سفاح، برادرش منصور به خلافت رسید. وی نخست، عموهایش را که مدعی جانشینی سفاح بودند، از همه‌ی مناصب مهمی که داشتند، خلع کرد.
 - ج) هارون الرشید، پنجمین خلیفه‌ی عباسی که مقاوم حتی جانش را مدیون دبیر و مربی خویش، یحیی پسر خالد برمکی بود، اداره‌ی امور خلافت را به او سپرد. یحیی و دو پسرش مدت هفده سال صاحب چنان قدرت و عظمتی بودند که این دوره در تاریخ به دوران فرمانروایی برمکیان معروف شده است.

۲۳- کدام امام بزرگوار (ع) در دوران خلافت بنی‌عباس در موقعیت‌های مختلف با سخنانی صریح به نفی حاکمیت عباسیان می‌پرداخت؟

- (۱) امام حسن العسگری (ع) (۲) امام موسی‌الکاظم (ع)
(۳) امام هادی (ع) (۴) امام جواد (ع)

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. امام کاظم (ع) تا سال ۱۶۹ ق. در مدینه به بیان تعالیم اسلام و تربیت شاگردان اشتغال داشت. آن حضرت شیعیان را از همکاری با حکومت عباسی منع می‌کرد و در موقعیت‌های مختلف با سخنانی صریح به نفی حاکمیت عباسیان می‌پرداخت. از این رو به دستور مهدی و هارون عباسی به زندان افتاد و سرانجام در زندان به شهادت رسید.

۲۴- کدام خلیفه عباسی نقش زیادی در تحکیم قدرت حکومت عباسیان داشت؟

- (۱) هارون‌الرشید (۲) معتصم (۳) سفاح (۴) منصور

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. پس از سفاح برادرش منصور به خلافت رسید. دومین خلیفه عباسی نقش زیادی در تحکیم و تثبیت حکومت عباسیان داشت. وی نخست، عموهایش را که مدعی جانشینی سفاح بودند، از همه مناصب مهمی که داشتند خلع کرد و دبیر آنان، ابن‌مقفع (روزبه ایرانی) را که متفکری شجاع و مترجم کتاب‌هایی از زبان پهلوی به عربی بود به قتل رساند. او سپس ابومسلم خراسانی را با وجود خدمات بزرگی که به عباسیان کرده بود، ناجوانمردانه کشت.

۲۵- با کدام هدف، مرکزی به نام «بیت‌الحکمه» در زمان مأمون عباسی پدید آمد؟

- (۱) پاسداری از سنت‌های ایرانی پیش از اسلام (۲) ترجمه آثار از زبان‌های مختلف به زبان عربی
(۳) آموزش قرآن و علوم قرآنی به مسلمانان (۴) آموزش حکومت و فلسفه اسلامی به جویندگان دانش

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. علم‌دوستی مسلمانان به ویژه ایرانیان و علاقه آنان به یادگیری از دیگران، موجب شکل‌گیری نهضت ترجمه شد. از این رو، در زمان مأمون عباسی، مرکزی با عنوان «بیت‌الحکمه» برای ترجمه آثار از زبان‌های مختلف به زبان عربی به وجود آمد که زبده‌ترین مترجمان آن را ایرانیان تشکیل می‌دادند.

۲۶- کدام گزینه، از تحولات دوره‌ی ضعف و تجزیه‌ی «خلافت عباسیان» نیست؟

- (۱) احترام و جایگاه دینی خلفا در میان توده‌های مردم از میان رفت.
- (۲) دامنه و قدرت سیاسی و اداری خلفا به عراق و سرانجام شهر بغداد محدود شد.
- (۳) رهبران برخی از این قیام‌های ضدعباسی موفق شدند سلسله‌های حکومتی مستقلی تأسیس کنند.
- (۴) امیران و سلاطین برخی از سلسله‌ها مانند آل‌بویه و سلجوقیان بر پایتخت عباسیان نیز تسلط یافتند.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در دوره‌ی ضعف و انحطاط عباسیان، قیام‌های ضد عباسیان و جنبش‌های استقلال‌طلبی، بخش‌های وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران، شمال آفریقا و مصر را فراگرفت. رهبران برخی از این قیام‌ها و جنبش‌ها موفق شدند قدرت را در مناطقی به دست گرفته و سلسله‌های حکومتی مستقلی را تأسیس کنند. این وضعیت تا بدان جا پیش رفت که دامنه‌ی قدرت سیاسی و اداری خلفا به عراق و سرانجام شهر بغداد محدود شد. حتی امیران و سلاطین برخی از سلسله‌ها مانند آل‌بویه و سلجوقیان بر پایتخت عباسیان نیز تسلط یافتند. با این حال، احترام و جایگاه دینی خلفا هم‌چنان محفوظ ماند.

۲۷- کدام گزینه، از اقدامات امام صادق (ع) در دوران امامت خود بر مسلمانان بود؟

- (۱) پذیرش عنوان ولایتعهدی حکومت عباسی
- (۲) دعوت مردم به حمایت از قیام‌های شیعیان علیه حکومت ظالم اموی
- (۳) پایه‌گذاری جریان وکالت در جامعه‌ی اسلامی
- (۴) منع شیعیان از همکاری با حکومت عباسی و نفی صریح حاکمیت آنان

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. از زمان امام صادق (ع)، حرکتی در جامعه‌ی اسلامی با عنوان جریان وکالت آغاز شد.

۲۸- خاندان‌های برمکی در زمان کدام خلیفه‌ی عباسی صاحب نفوذ و قدرت فراوان شدند؟

- (۱) هارون
- (۲) مأمون
- (۳) منصور
- (۴) مهدی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هارون الرشید، پنجمین خلیفه‌ی عباسی که مقام و حتی جانش را مدیون دبیر و مربی خویش، یحیی پسر خالد برمکی بود، اداره‌ی امور خلافت را به او سپرد. یحیی و دو پسرش مدت هفده سال صاحب چنان قدرت و عظمتی بودند که این دوره در تاریخ به دوران فرمانروایی برمکیان معروف شده است.

۲۹- چرا «اسماعیلیان» برای ترویج اصول عقاید خود، علاقه‌ی فراوان و توجه خاصی به علوم مختلف به ویژه فلسفه و کلام نشان می‌دادند؟

- (۱) به منظور آن که دارالعلم قاهره بتواند نقشی هم‌چون بیت‌الحکمه‌ی بغداد داشته باشد.
- (۲) چون خلافت عباسی اقدام به تبلیغات گسترده‌ای علیه فاطمیان می‌کرد.
- (۳) تا بتوانند دعوت اسماعیلی را خارج از قلمرو خود گسترش دهند.
- (۴) زیرا مذهب اسماعیلیه از مذاهب عقل‌گرا بود.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مذهب اسماعیلیه از مذاهب عقل‌گرا بود و از این‌رو، اسماعیلیان برای ترویج اصول عقاید خود، علاقه‌ی فراوان و توجه خاصی به علوم مختلف به ویژه فلسفه و کلام نشان می‌دادند.

۳۰- کدام یک از سیاست‌های خلافت اموی، در دوره‌ی حکومت عباسیان ادامه نیافت؟

- (۱) سرکوب مخالفان
- (۲) موروثی کردن خلافت
- (۳) عرب‌گرایی
- (۴) توجه به علم و دانش

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. از ویژگی‌های شاخص خلافت عباسیان، اجتناب از سیاست عرب‌گرایی بود که امویان دنبال می‌کردند، به همین دلیل، در این دوره، ایرانیان در کنار اعراب از جایگاه ممتازی در حکومت عباسیان برخوردار شدند.

۳۱- در دوره‌ی کدام خلیفه‌ی عباسی، شهر بغداد در نزدیک تیسفون، پایتخت ساسانیان و براساس سنت شهرسازی ایران باستان، بنا گردید؟

- (۱) هارون‌الرشید
- (۲) منصور
- (۳) مأمون
- (۴) معتصم

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. منصور دومین خلیفه‌ی عباسی نقش زیادی در تحکیم و تثبیت حکومت عباسیان داشت. وی نخست، عموهایش را که مدعی جانشینی سفاح بودند، از همه‌ی مناصب مهمی که داشتند خلع کرد و پس از قتل ابن مقفع (روزبه) ایرانی که مترجم کتاب‌هایی از زبان پهلوی به عربی بود و سپس ابومسلم خراسانی را ناجوانمردانه کشت. یکی از اقدامات وی در تحکیم خلافت خاندان خود بنای شهر بغداد به عنوان پایتخت عباسیان بود. این شهر در مکانی نزدیک تیسفون، پایتخت ساسانیان براساس سنت شهرسازی ایران باستان ساخته شد.

- ۳۲- هدف امامان بزرگوار (ع) تا عصر غیبت از تربیت شاگردان و یاران برجسته، در دوره‌ی خلافت عباسیان کدام بود؟
- (۱) حمایت از قیام علویان و مبارزه با جریان‌های فکری و فرهنگی انحرافی
 - (۲) مبارزه با بی‌کفایتی خلافت عباسی و ساماندهی اوضاع فکری و فرهنگی در جامعه
 - (۳) ایجاد تحول بنیادین در تاریخ اسلام، با بنیان نهادن مکتب فقهی
 - (۴) مقابله با تحریف مبانی دینی و سنت نبوی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. فعالیت امامان بعد از امام رضا (ع) یعنی امام جواد (محمدتقی) امام هادی (علی‌النقی) و امام حسن عسگری (ع) تا عصر غیبت امام مهدی (ع) به ترتیب شاگردان و یاران برجسته، مقابله با تحریف دینی و سنت نبوی، حفظ جامعه شیعی و مبارزه با جریان‌های فکری و فرهنگی انحرافی در شیعه متمرکز بود آنان به شدت تحت مراقبت جاسوسان و دستگاه امنیتی خلافت عباسی قرار داشتند و ناگزیر به اقامت در سامرا شدند.

- ۳۳- هدف اساسی فاطمیان از ایجاد مراکز علمی و آموزشی بزرگ در سرزمین مصر کدام بود؟
- (۱) تربیت عالمان و داعیان مسلط به تعالیم مذهب اسماعیلی
 - (۲) خلافت را حق خود می‌دانستند و در مخالفت با عباسیان از این روش استفاده می‌کردند.
 - (۳) تا دارالعلم قاهره نقشی چون بیت‌الحکمه بغداد داشته باشد.
 - (۴) آموزش تعالیم مذهب اسماعیلی به مردم

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هدف اساسی فاطمیان از ایجاد مراکز علمی و آموزش بزرگ، تربیت عالمان و داعیان مسلط بر تعالیم مذهب اسماعیلی و دیگر معارف بود. اغلب دانش‌آموختگان این مراکز، دانشمندان و عالمان برجسته‌ای بودند که کتاب‌ها و رساله‌های زیادی در فلسفه، کلام و فقه و دیگر علوم تألیف کردند و دعوت اسماعیلی را در قلمرو فاطمیان و خارج از آن تا هندوستان و ماوراءالنهر گسترش دادند. اسماعیلیان برای ترویج اصول و عقاید خود توجه خاص به علوم مختلف به ویژه فلسفه و کلام نشان می‌دادند.

- ۳۴- ابومسلم خراسانی پس از فتح شهرهای مختلف خراسان، در کدام محل ابوالعباس سفاح، از خاندان عباسی را به خلافت نشاناد؟

(۱) بغداد (۲) کوفه (۳) شام (۴) بصره

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. پس از مرگ هشام بن عبدالملک و تشدید اختلاف و نزاع در خاندان بنی‌امیه فعالیت شبکه‌ی تبلیغاتی عباسیان به طرز چشمگیری افزایش یافت. دعوت عباسی به دنبال پیوستن ابومسلم خراسانی به جنبش و استقرار او در خراسان وارد مرحله‌ی سرنوشت‌سازی شد. سرانجام ابومسلم با شکست دادن فرمانروای اموی و فتح شهرهای خراسان و برخی نواحی دیگر وارد کوفه شد و ابوالعباس سفاح از خاندان عباسی را به خلافت نشاناد.

۳۵- با روی کار آمدن خاندان عباسی، آنان مرکز خلافت را از کدام شهر، به بغداد انتقال دادند؟
 (۱) موصل (۲) حلب (۳) دمشق (۴) کوفه

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. با روی کار آمدن خاندان عباسی و انتقال مرکز خلافت از دمشق به بغداد، شرایط و اوضاع سیاسی و اجتماعی به نفع ایرانیان تغییر محسوس یافت. برخی از سیاستمداران و دیوان سالاران ایرانی در حکومت عباسیان، به مناسب سیاسی و نظامی مهمی مانند وزارت، فرماندهی سپاه و حکومت شهرها و مناطق دسترسی پیدا کردند و از نفوذ و قدرت خود برای ترقی جایگاه ایران و ایرانیان در دستگاه خلافت استفاده کردند. ولی تداوم سلطه اعراب بر ایران و اقدام‌های عباسیان، زمینه‌ی ناخشنودی و مخالفت ایرانیان را نسبت به خلافت عباسی فراهم آورد.

۳۶- دلیل روی آوردن مسلمانان به علوم عقلی، به خصوص علم کلام کدام بود؟

- (۱) شکوفایی تمدن اسلام متکی بر نهضتی فکری و فرهنگی
- (۲) حمایت مادی و معنوی برخی خلفا از شکل‌گیری فرقه‌ها
- (۳) بروز اختلافات دینی و شکل‌گیری فرقه‌ها
- (۴) حضور ادیان دیگر در کنار مسلمانان

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. شکوفایی تمدن اسلامی در قرن‌های چهارم و پنجم هجری، متکی بر نهضتی علمی، فکری و فرهنگی بود که در سده‌های پیش از آن و به خصوص در دوره‌ی اول خلافت عباسیان به وقوع پیوسته بود. حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان، زرتشتیان و ... در کنار مسلمانان، موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دهند. بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل‌گیری فرقه‌ها و مذاهب مختلف اسلامی نیز به گسترش علم کلام کمک کرد.

۳۷- جریان وکالت در جامعه‌ی اسلامی، از زمان کدام امام بزرگوار (ع) آغاز شد؟
 (۱) امام سجاد (ع) (۲) امام هادی (ع) (۳) امام جعفر صادق (ع) (۴) امام موسی‌الکاظم (ع)

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. فعالیت امامان بعد از امام رضا (ع)، یعنی امام جواد (محمدتقی)، امام هادی (علی‌النقی) و امام حسن عسگری (ع) تا عصر غیبت امام مهدی (عج) بر تربیت شاگردان و یاران برجسته، مقابله با تحریف دینی و سنت نبوی، حفظ جامعه‌ی شیعی و مبارزه با جریان فکری و فرهنگی انحرافی در شیعه متمرکز بود. از زمان امام صادق (ع) حرکتی در جامعه‌ی اسلامی با عنوان جریان وکالت آغاز شد و در دوران امامان بعدی به اوج خود رسید. جریان وکالت در دوران غیبت نیز تا مدتی ادامه یافت و در پی آن مرجعیت شیعی شکل گرفت.

۳۸- باشکوه‌ترین شهری که در عصر فاطمیان به وسیله‌ی خلفای آن ساخته شد کدام است؟
 (۱) اندلس (۲) قاهره (۳) اسکندریه (۴) قیروان

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عصر فاطمیان، از جمله دوره‌های برجسته‌ی تاریخ معماری و هنر اسلامی شناخته می‌شود. علاقه‌ی خلفای فاطمی به مظاهر شکوه و جلال، به توسعه‌ی هنرهای تزئینی و معماری کمک کرد. فاطمیان شهرهای مختلفی را بنا کردند که باشکوه‌ترین آن‌ها قاهره بود. مساجد جامع ازهر، جامع حاکم و جامع اقمَر از مشهورترین نمونه‌های آثار معماری این عصر در قاهره به شمار می‌روند.

۳۹- کدام خلیفه‌ی عباسی ابن مقفع (روزبه ایرانی) را که متفکری شجاع و مترجم کتاب‌هایی از زبان پهلوی به عربی بود، به قتل رساند؟

(۱) منصور (۲) هارون (۳) معتصم (۴) مأمون

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. منصور دومین خلیفه‌ی عباسی، ابن مقفع (روزبه ایرانی) را که متفکری شجاع و مترجم کتاب‌هایی از زبان پهلوی به عربی بود، به قتل رساند.

۴۰- قلمرو ایلخانان در زمان غازان‌خان مغول، تا کناره‌ی کدام دریاها، گسترش یافته بود؟

(۱) پارس، عمان، طبرستان، سیاه، روم
 (۲) خلیج فارس، عمان، خزر
 (۳) پارس، عمان، طبرستان، سرخ
 (۴) پارس، خزر، سرخ، سیاه

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

۴۱- کدام گزینه درباره عبارت‌های زیر صحیح است؟ (به ترتیب)

(الف) یکی از اقدامات پادشاهی که این مقفّع را به قتل رساند.

(ب) دوره صد ساله‌ای که خلفای عباسی قدرت و نفوذ فوق‌العاده‌ای داشتند.

(پ) دوره صد ساله‌ای که خلفای عباسی قدرت و نفوذ فوق‌العاده‌ای داشتند.

(۱) الف) کشتن ناجوانمردانه ابومسلم خراسانی با وجود تمام خدماتی که به عباسیان کرده بود، (ب) در این دوران امیرالامراها برای حکومت عباسی قدرت زیادی ایجاد کردند، (پ) خلفا علاقه‌ی فراوانی به علوم عقلی از جمله کلام و فلسفه داشتند.

(۲) الف) برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی، (ب) در این دوران مرکز خلافت از بغداد به مرور انتقال یافت، (پ) شکل‌گیری دارالعلم در بغداد از جمله اقدامات خلفا در راستای اوجگیری فعالیت‌های علمی مسلمانان بود.

(۳) الف) خلع عموهایش از تمامی مناصب مهم برای تثبیت حکومت خود، (ب) ایرانیان در این دوران قدرت و نفوذ فراوانی داشتند از جمله خاندان‌های برمکی و سهل بود، (پ) از مهم‌ترین مراکز علمی که در این دوران ایجاد شدند بیت‌الحکمه و رصدخانه بغداد بوده است.

(۴) الف) او با شمشیر خاندان‌های ایرانی نظیر خاندان سهل و ذوالیمینین به حکومت رسید، (ب) مأمون در این دوره وزیر خود را به قتل رساند و برادر او را خانه‌نشین کرد، (پ) نهضت ترجمه که به ترجمه آثار مختلف به زبان عربی می‌پرداخت در دوره عباسیان بود.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. منصور پس از رسیدن به حکومت عموهای خود را که مدعیان اصلی خلافت بودند، از جایگاه خود عزل کرد و از جمله خاندان‌های ایرانی که در این حکومت نفوذ و قدرت فراوان داشتند، خاندان سهل و برمکی بودند. از جمله مراکز علمی مهم که در این دوران تأسیس شد، بیت‌الحکمه و رصدخانه بغداد بود.

۴۲- جریان وکالت از زمان امام آغاز شد و دولت فاطمیان را یکی از نوادگان پسر امام به نام در بنیان نهاد.

(۱) کاظم (ع) - اسماعیل - کاظم (ع) - عبیدالله مهدی - مصر

(۲) صادق (ع) - ابراهیم - کاظم (ع) - حسن بن زید - مراکش

(۳) صادق (ع) - اسماعیل - صادق (ع) - عبیدالله مهدی - شمال آفریقا

(۴) کاظم (ع) - ابراهیم - صادق (ع) - حسن بن زید - تونس

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. از زمان امام صادق (ع)، حرکتی در جامعه اسلامی با عنوات جریان وکالت آغاز شد که در نهایت منجر به مرجعیت شیعی گردید و دولت فاطمیان را یکی از نوادگان اسماعیل، پسر امام جعفر صادق (ع)، به نام عبیدالله مهدی، در شمال آفریقا (تونس و مراکش) بنیاد نهاد. توضیح نکات درسی:

فاطمیان، خاندانی از شیعیان اسماعیلی مذهب بودند و اسماعیلیه شاخه‌ای از مذهب شیعه هستند که اسماعیل، پسر امام جعفر صادق (ع)، را که قبل از آن حضرت وفات یافته بود، به عنوان امام هفتم می‌شناسند.

۴۳- از زمان کدام امام بزرگوار، حرکتی در جامعه‌ی اسلامی با عنوان جریان وکالت آغاز شد؟
(۱) امام صادق (ع) (۲) امام کاظم (ع) (۳) امام رضا (ع) (۴) امام باقر (ع)

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. از زمان امام صادق (ع)، حرکتی در جامعه‌ی اسلامی با عنوان جریان وکالت آغاز شد و در دوران امامان بعدی به اوج خود رسید.

۴۴- کدام اقدام مهم در نظام اداری دوران اسلامی، در زمان عمر بن خطاب، خلیفه‌ی دوم انجام گرفت؟

- (۱) برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی
- (۲) سپردن تشکیلات و نهادهای اداری سرزمین‌های فتح شده به اشراف اموی
- (۳) تشکیل دیوان جند (سپاه) در مدینه به پیشنهاد یکی از فرماندهان اسیر ایرانی
- (۴) شکل‌گیری تشکیلات اداری (دیوانی) منظم و منسجم با اقتباس از نظام دیوانی عهد ساسانیان

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. پیشینه‌ی تأسیس دیوان در دوران اسلامی به زمان عمر بن خطاب، خلیفه‌ی دوم بازمی‌گردد. او به پیشنهاد هرمزان، یکی از فرماندهان اسیر ایرانی، دیوان جند (سپاه) را در مدینه تشکیل داد.

۴۵- کدام گزینه، از فعالیت‌های علمی و فرهنگی خلفای فاطمی به شمار می‌رود؟

- (۱) ایجاد مراکز علمی و آموزشی مانند بیت‌الحکمه
- (۲) برگزاری جلسات بحث و مناظره میان پیروان ادیان مختلف
- (۳) تأسیس دارالعلم و دانشگاه الازهر
- (۴) بنیان‌گذاری نهضت ترجمه در جهان اسلام

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. قاهره در روزگار فاطمیان شاهد شکل‌گیری و فعالیت وسیع مراکز علمی و آموزشی گوناگونی بود. یکی از بادوام‌ترین دانشگاه‌های دنیای اسلامی به نام الازهر توسط فاطمیان در آن شهر بنیان نهاد شد (۳۵۹ ق) که تاکنون با همین نام به فعالیت خود ادامه داده است. علاوه بر آن، مرکز علمی بزرگ دیگری با نام دارالعلم (الحکمه) در قاهره شکل گرفت.

۴۶- چند مورد از عبارات زیر، از ویژگی‌های بیت‌الحکمه‌ی بغداد در دوران خلافت عباسی نبودند؟
 الف) بیت‌الحکمه در اصل برای مباحثه و مناظره‌ی علمی بین عالمان و دانشمندان علوم مختلف به وجود آمد.
 ب) پیدایش و رونق این مرکز در دوره‌ی دوم خلافت عباسی، تحول فکری و علمی عظیمی در میان مسلمانان ایجاد کرد.

ج) برادران خوارزمی و اسحاق بن حنین، از مشهورترین مترجمان در بیت‌الحکمه بودند.
 د) هدف اساسی عباسیان از ایجاد مراکز علمی و آموزشی بزرگ، تربیت عالمان و داعیان وفادار به حکومت عباسی بود.

۴ (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۱ (۴)

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی عبارات نادرست:

الف) بیت‌الحکمه در اصل برای ترجمه‌ی آثار علمی و فرهنگی تمدن‌های دیگر به زبان عربی به وجود آمده بود.
 ب) تحت تأثیر تعالیم اسلام و مجموعه‌ای از امکانات و حمایت‌های مادی و معنوی که در دوره‌ی نخست خلافت عباسی فراهم آمد، تحول فکری و علمی عظیمی در میان مسلمانان ایجاد شد.
 د) این عبارت مربوط به اهداف حکومت فاطمیان می‌باشد و به خلافت عباسی ارتباطی ندارد.

۴۷- چرا اسماعیلیان برای ترویج اصول عقاید خود، علاقه‌ی فراوان و توجه خاصی به علوم مختلف به ویژه فلسفه و کلام نشان می‌دادند؟

- ۱) زیرا مذهب اسماعیلیه از مذاهب عقل‌گرا بود.
- ۲) چون خلافت عباسی اقدام به تبلیغات گسترده‌ای علیه فاطمیان می‌کرد.
- ۳) چون بتوانند دعوت اسماعیلی را خارج از قلمرو خود گسترش دهند.
- ۴) زیرا دارالعلم قاهره بتواند نقشی هم‌چون بیت‌الحکمه‌ی بغداد داشته باشد.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. مذهب اسماعیلیه از مذاهب عقل‌گرا بود و از این‌رو، اسماعیلیان برای ترویج اصول عقاید خود، علاقه‌ی فراوان و توجه خاصی به علوم مختلف به ویژه فلسفه و کلام نشان می‌دادند.

۴۸- کدام موارد، از عوامل گسترش علم کلام در میان مسلمانان در عصر خلافت عباسیان بود؟

- الف) بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان
 - ب) ترجمه‌ی آثار علمی و فرهنگی تمدن‌های دیگر، به زبان عربی
 - ج) حضور پیروان ادیان دیگر در کنار مسلمانان
 - د) شکل‌گیری فرقه‌ها و مذاهب مختلف اسلامی
- ۱) الف و ب ۲) ب و د ۳) ب و ج و د ۴) الف و ج و د

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. حضور پیروان ادیان دیگر از جمله یهودیان، مسیحیان، زرتشتیان و ... در کنار مسلمانان، موجب شد که پیروان اسلام برای دفاع از باورهای دینی خود در برابر عقاید غیراسلامی به علوم عقلی و به خصوص علم کلام توجه نشان دهند. بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل‌گیری فرقه‌ها و مذاهب مختلف اسلامی نیز به گسترش علم کلام کمک کرد.

۴۹- کدام گزینه، از تحولات دوره‌ی ضعف و تجزیه‌ی خلافت عباسیان نبود؟

- (۱) احترام و جایگاه دینی خلفا در میان توده‌های مردم از میان رفت.
- (۲) دامنه‌ی قدرت سیاسی و اداری خلفا به عراق و سرانجام شهر بغداد محدود شد.
- (۳) رهبران برخی از این قیام‌های ضد عباسی موفق شدند سلسله‌های حکومتی مستقلی تأسیس کنند.
- (۴) امیران و سلاطین برخی از سلسله‌ها مانند آل بویه و سلجوقیان بر پایتخت عباسیان تسلط یافتند.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. حکومت عباسیان نیز رو به ضعف و انحطاط گذاشت. در دوره‌ی ضعف و انحطاط عباسیان، قیام‌های ضد عباسیان و جنبش‌های استقلال‌طلبی، بخش‌های وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران و شمال آفریقا و مصر را فراگرفت. رهبران برخی از این قیام‌ها و جنبش‌ها موفق شدند قدرت را در مناطقی به دست گرفته و سلسله‌های حکومتی مستقلی را تأسیس کنند. این وضعیت تا بدان‌جا پیش رفت که دامنه‌ی قدرت سیاسی و اداره خلفا به عراق و سرانجام شهر بغداد محدود شد. حتی امیران و سلاطین برخی از سلسله‌ها مانند آل بویه و سلجوقیان بر پایتخت عباسیان نیز تسلط یافتند. با این حال، احترام و جایگاه دینی خلفا همچنان محفوظ ماند.

۵۰- کدام گزینه، از مترجمان مشهور بیت‌الحکمه‌ی بغداد در زمان خلافت عباسی بود؟

- (۱) طارق بن زیاد
- (۲) عمرو بن حمق
- (۳) حنین بن اسحاق
- (۴) یحیی بن خالد

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در بیت‌الحکمه‌ی بغداد همواره تعدادی از مترجمان زبده به ترجمه‌ی کتاب از زبان‌های مختلف به عربی اشغال داشتند. از مشهورترین این مترجمان می‌توان از حنین بن اسحاق، اسحاق بن حنین، بنوموسی (برادران خوارزمی) و خاندان بختیشوع نام برد.
 نکته: این تست را از راه حذف گزینه نیز می‌توان پاسخ گفت:
 گزینه‌ی ۱: (طارق بن زیاد) فاتح اسپانیا در زمان امویان بود.
 گزینه‌ی ۲: (عمرو بن حمق) از شیعیان مخالف معاویه بود.
 گزینه‌ی ۴: (یحیی بن خالد) وزیر هارون‌الرشید از خاندان مشهور برمکیان بود.

۵۱- پس از آن‌که بزرگان عرب در بغداد درصدد برآمدند که مأمون را از سلطنت خلع کنند و فرد دیگری از خاندان عباسی

را به خلافت بنشانند، مأمون چه واکنشی نشان داد؟

- (۱) لباس و پرچم سیاه را که نشان عباسیان بود به رنگ سبز درآورد.
- (۲) امام رضا (ع) را به ولایت‌عهدی خود برگزید تا پیشیانی شیعیان را جلب نماید.
- (۳) مرکز خلافت خود را از بغداد، به مرو در خراسان منتقل کرد.
- (۴) تصمیم گرفت وزیر خود را به قتل رسانده و برادر او را خانه‌نشین کند.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بزرگان عرب در بغداد نسبت به تسلط خاندان سهل بر امور خلافت به حسادت و دشمنی پرداختند و درصدد برآمدند که مأمون را خلع و فرد دیگری از خاندان عباسی را به خلافت بنشانند. شاید به همین دلیل بود که مأمون تصمیم گرفت وزیر خود را به قتل رسانده و برادر او را خانه‌نشین کند.

۵۲- خلافت فاطمیان ابتدا به دست عبیدالله مهدی، در کدام یک از نقاط زیر بنیان گذاری شد؟
(۱) مصر (۲) تونس (۳) بحرین (۴) شام

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در شرایطی که خلافت عباسی در سرایشی ضعف و انحطاط افتاده بود، یکی از نوادگان اسماعیل، پسر امام جعفر صادق (ع) به نام عبیدالله مهدی، حکومتی را در شمال آفریقا (تونس و مراکش) بنیاد نهاد که به خلافت فاطمیان معروف شد.

۵۳- تشدید جنبش‌های ضد خلافت در ایران، مأمون را متوجه چه نکته‌ای کرد و «زرنگ» مرکز کدام حکومت ایرانی بود؟

- (۱) کاهش و زوال تدریجی تسلط سیاسی خلفای عباسی - صفاریان
- (۲) ایجاد تغییر در شیوه اداره قلمرو خلافت - صفاریان
- (۳) کاهش و زوال تدریجی تسلط سیاسی خلفای عباسی - زیاریان
- (۴) ایجاد تغییر در شیوه اداره قلمرو خلافت - زیاریان

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تشدید جنبش‌های ضد خلافت در ایران، مأمون را متوجه این نکته کرد که باید تغییری در شیوه اداره قلمرو خلافت ایجاد کند و زرنگ (زرنج) مرکز حکومت صفاریان بود.

۵۴- پاسخ سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

- الف) کدام یک از سرداران زرتشتی ابومسلم، پس از قتل ابومسلم به دست منصور، به خونخواهی او در نیشابور قیام کرد؟
- ب) در عصر خلافت عباسیان چه چیزی زمینه ناخشنودی و مخالفت ایرانیان را نسبت به خلافت عباسی فراهم آورد؟
- ج) مهم‌ترین جنبش‌های عصر خلافت عباسیان که به خونخواهی ابومسلم صورت گرفت، چه نتیجه‌ای را به همراه داشت؟
- د) کدام جنبش حدود چهارده سال در ماوراءالنهر عاملان خلافت عباسیان را به خود مشغول کرد و سرانجام با ناپدید شدن رهبر جنبش به پایان رسید؟
- ۱) سنباد - بیدادگری نسبت به اهل بیت رسول خدا - سلطه خلفای عباسی را بر مناطق غربی ایران خاصه خراسان سست کرد - جنبش بابک
- ۲) اسحاق ترک - تداوم سلطه اعراب بر ایران - زمینه مناسبی برای شکل‌گیری سلسله‌های ایرانی فراهم کردند - جنبش بابک
- ۳) سنباد - تداوم سلطه اعراب بر ایران - سلطه خلفای عباسی را بر مناطق غربی ایران خاصه خراسان سست کرد - جنبش مقنع
- ۴) اسحاق ترک - بیدادگری نسبت به اهل بیت رسول خدا - زمینه مناسبی برای شکل‌گیری سلسله‌های ایرانی فراهم کردند - جنبش مقنع

« پاسخ »

- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. الف) سنباد یکی از سرداران زرتشتی ابومسلم و به قولی نایب او بود، که پس از قتل ابومسلم به دست منصور، خلیفه عباسی، به خونخواهی او در نیشابور قیام کرد.
- ب) تداوم سلطه اعراب بر ایران و برخی اقدام‌های عباسیان، زمینه ناخشنودی و مخالفت ایرانیان را نسبت به خلیفه عباسی فراهم آورد.
- ج) مهم‌ترین جنبش‌های عصر خلافت عباسیان با این‌که سرکوب شدند ولی سلطه خلفای عباسی را بر مناطق شرقی ایران خاصه خراسان سست کردند و زمینه مناسبی برای شکل‌گیری سلسله‌های ایرانی در آن مناطق فراهم آوردند.
- د) جنبش دینی - سیاسی مقنع حدود چهارده سال در ماوراءالنهر عاملان خلافت را به خود مشغول کرد و سرانجام با ناپدید شدن رهبر جنبش در قلعه‌ای که محاصره شده بود، به پایان رسید.

۵۵- کدام گزینه در رابطه با سوالات زیر به ترتیب صحیح است؟

- الف) بنیانگذار خلافت فاطمی چه کسی بود؟
 ب) خلافت فاطمیان در زمان کدام حاکم آن به اوج قدرت خود رسید؟
 پ) حکومت فاطمیان توسط چه کسی منقرض شد؟
 ۱) عیدالله مهدی - مستنصر - صلاح‌الدین ایوبی
 ۲) سفاح - عیدالله مهدی - منصور
 ۳) عبدالرحمان - بن معاویه - مستنصر - صلاح‌الدین ایوبی
 ۴) عیدالله مهدی - صلاح‌الدین ایوبی - منصور

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. الف) عیدالله مهدی بنیانگذار خلافت فاطمیان بود.

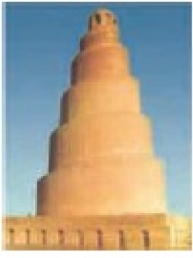
- ب) خلافت فاطمیان در زمان مستنصر به اوج قدرت سیاسی، شکوفایی فرهنگی و رونق اقتصادی دست یافت و قلمرو آن به نهایت وسعت خود رسید.
 پ) حکومت فاطمیان توسط صلاح‌الدین ایوبی منقرض شد.

۵۶- کدام گزینه به ترتیب عبارت‌های زیر را کامل می‌کنند؟

- الف) مذهب اسماعیلیه از مذاهب عقل‌گرا بود و از این رو
 ب) روابط عباسیان و فاطمیان همواره بود.
 ج) وضعیت فاطمیان با و سپس آغاز از پیش بدتر شد.
 ۱) به تربیت مسلمانان و داعیان مسلط به تعالیم مذهب اسماعیلی و دیگر معارف پرداختند - دوستانه - حملات پیاپی - جنگ‌های صلیبی
 ۲) برای ترویج اصول عقاید خود، به برخی علوم مانند فلسفه و کلام توجه داشتند - خصومت‌آمیز - حملات پیاپی سلجوقیان - جنگ‌های صلیبی
 ۳) به تربیت مسلمانان و داعیان مسلط به تعالیم مذهب اسماعیلی و دیگر معارف پرداختند - خصومت‌آمیز - ترفندهای گوناگون عباسیان - قدرت‌گیری حکومت سلجوقیان
 ۴) برای ترویج اصول عقاید خود، به برخی علوم مانند فلسفه و کلام توجه داشتند - دوستانه - ترفندهای گوناگون عباسیان - قدرت‌گیری حکومت سلجوقیان

« پاسخ »

- گزینه ۲ پاسخ صحیح است. الف) مذهب اسماعیلیه از مذاهب عقل‌گرا بود و از این رو، برای ترویج اصول عقاید خود، علاقه فراوان و توجه خاصی به علمی مانند فلسفه و کلام نشان می‌دادند.
 ب) روابط عباسیان و فاطمیان این دو سلسله مسلمان، همواره خصومت‌آمیز بود.
 ج) از اواخر دوران مستنصر، حکومت فاطمیان دچار ضعف سیاسی و بحران اقتصادی شد و حملات پیاپی سلجوقیان به قلمرو خلافت فاطمی و سپس شروع جنگ‌های صلیبی، وضعیت آن را بدتر کرد.

(ب)

(الف)

۵۷- با توجه به تصاویر (الف) و (ب) کدام گزینه با آن متناسب است؟
 (۱) الف) علاقه خلفای فاطمی به مظاهر شکوه و جلال، به توسعه هنرهای تزئینی و معماری کمک کرد و هنر و صنعت در این دوره پر رونق بود.
 (ب) در دوره خلافت متوکل عباسی مسجد جامع سامرا ساخته شد.
 (۲) الف) خلافت فاطمیان در شرایط ضعف و انحطاط خلفت عباسی در تونس بنیاد نهاده شد - ب) فعالیت امامان بعد از امام رضا (ع) تا امام حسین عسکری (ع) تا عصر غیبت بر تربیت شاگردان و مبارزه با تحریف

مبانی دینی و سنت نبوی بود و به همین دلیل به شدت تحت مراقبت دستگاه جاسوسان خلافت عباسی و اقامت اجباری در سامرا که مسجد جامع نیز در این شهر توسط متوکل ساخته شد، قرار گرفتند.
 (۳) الف) خلفای فاطمی بعد از تصرف بغداد، مصر را تصرف کردند و بعد از آن راهی شام شدند و این منطقه را به عنوان پایتخت خود انتخاب کردند. ب) متوکل عباسی در بغداد دستور ساخت مساجد با شکوهی را صادر کرد.
 (۴) الف) یکی از نوادگان هشام بن عبدالملک در شمال افریقا شهر قرطبه در اندلس را تصرف و حکومت امویان را پایه گذاری کرد ب) در دوران متوکل مشارکت ایرانیان در فعالیت های علمی و فکری مسلمانان به نحو چشمگیری افزایش یافت و در معماری و شهرسازی و هنر اسلامی آثار شکوهمندی به وجود آمد.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تصویر (الف): بقایای دروازه مهدیه نخستین پایتخت فاطمیان در تونس امروزی است. تصویر (ب): مناره مسجد جامع سامرا که در دوره خلافت متوکل عباسی ساخته شد. هر دو تصویر با گزینه ی «۲» متناسب است.

۵۸- بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل گیری فرقه ها و مذاهب مختلف اسلامی موجب گسترش چه علمی گردید و چه کسی از مترجمان معروف بیت الحکمه بود و امام کاظم (ع) در زمان کدام خلفای عباسی به زندان افتاد؟
 (۱) علم کلام - بنو موسی - امین و مأمون
 (۲) تفسیر - بنو موسی - مهدی و هارون
 (۳) تفسیر - حنین بن اسحاق - امین و مأمون
 (۴) علم کلام - حنین بن اسحاق - مهدی و هارون

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بروز اختلافات دینی در میان مسلمانان و شکل گیری فرقه ها و مذاهب مختلف اسلامی موجب گسترش علم کلام گردید و حنین بن اسحاق، اسحاق بن حنین، بنو موسی (برادران خوارزمی) و خاندان بختیشوع از مشهورترین مترجمان بیت الحکمه بودند و امام موسی کاظم (ع) به دستور مهدی و هارون عباسی به زندان افتاد و سرانجام در زندان به شهادت رسید.

۵۹- کدام یک از گزینه های زیر از جمله هنرهای رایج در دوره ی فاطمیان نمی باشد؟

- (۱) نقاشی (۲) شیشه گری (۳) منبت کاری (۴) رویگری

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

۶۰- در مورد معماری در عصر فاطمیان، کدام گزینه صحیح نمی‌باشد؟

- (۱) عصر فاطمیان از جمله دوره‌های برجسته‌ی تاریخ معماری و هنر اسلامی شناخته می‌شود.
- (۲) علاقه خلفای فاطمی به مظاهر شکوه و جلال به توسعه‌ی هنرهای تزیینی و معماری کمک کرد.
- (۳) فاطمیان شهرهای مختلفی بنا کردند که باشکوه‌ترین آن‌ها اسکندریه بود.
- (۴) مساجد جامع از هر، جامع حاکم و جامع آقمر از مشهورترین نمونه‌های آثار معماری این عصر به شمار می‌رود.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. فاطمیان شهرهای مختلفی بنا کردند که باشکوه‌ترین آن‌ها قاهره بود.